

עת"א 2668/12/17 - עופר מקסימוב נגד ועדת השחרורים, היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 2668-12-17 מקסימוב נ' מדינת ישראל

לפני: כבוד הנשיא אברהם טל - אב"ד

כבוד השופט שמואל בורנשטיין

כבוד השופטת דבורה עטר

עופר מקסימוב

העותר

נגד

המשיבים

1. ועדת השחרורים 2. היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

לפנינו עתירה כלפי החלטת ועדת השחרורים (להלן: "**הוועדה**") בוש"ר 51170-06-14, שדחתה ביום 13.11.2017 את בקשת העותר לשחרור מוקדם ממאסרו, בתנאי התוכנית השיקומית של רש"א.

כללי

1. העותר, יליד 1965, מרצה מאסר ראשון, לתקופה של 18 שנים ו- 5 חודשים לאחר שהורשע בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, זיוף מסמכים במטרה לקבל באמצעותם דבר בנסיבות מחמירות, עשיית שימוש במסמכים מזויפים, עשיית פעולה ברכוש אסור, קשירת קשר לביצוע העבירות הנ"ל וגניבה בידי עובד - במסגרת "פרשת הבנק למסחר"

2. העותר הורשע במעורבות בפרשת המעילה בבנק למסחר (להלן: "**הבנק**") לאחר כחמש שנים של מעשי מרמה וגניבה, שהביאו להתמוטטות הבנק.

מעובדות המקרה עולה שבשנת 1990 החלה אחותו של העותר, אתי אלון, לעבוד כפקידה בבנק ותוך מספר שנים קודמה לתפקיד סגנית מנהלת מחלקת השקעות, שאיפשר לה גישה, באמצעות מחשב, לחשבונות של לקוחות הבנק ולפעול בהם.

העותר ניהל באותה תקופה חנות ירקות בחולון ונהג להמר על סכומי כסף גדולים בישראל ובחו"ל, באופן יומי ולעיתים אף מספר פעמים ביום.

כדי לממן את ההימורים, נזקק העותר ללוות כספים מאנשי ה"שוק האפור" ובתמורה להלוואותיהם נדרש להציע להם בטחונות. במשך מספר שנים עובר למעילה, העניקה אחותו בטחונות אלה, כשסיפקה לו צ'קים

שמשכה מחשבונה האישי בבנק. כשהעותר לא עמד בהתחייבויותיו, הציגו הנושים את השיקים של אחותו לפירעון. חובות העותר תפחו ובחשבון אחותו הצטבר חוב של מאות אלפי שקלים.

כשהבינה אחותו של העותר שאין לה איך לכסות את החובות, היא ביקשה לבטל את הצ'קים שנתנה לו אך הוא טען שאי כיבוד הצ'קים עלול להביא למותו.

החל ממרץ 1997 החלה המעילה בבנק, לאחר שהאחות גנבה בדרכים שונות כספי לקוחות, כדי לכסות את חובות ההימורים ההולכים וגדלים של העותר, ולממן הימורים עתידיים.

העותר ואביו קיבלו מאחותו צ'קים בנקאיים, הם זייפו את חתימות הלקוחות על גב הצ'קים, כך שנחזו להיות כאלה שהוסבו כדין, לאחר הסבתם פדה אותם העותר בשוק האפור, ואת תמורתם הפקידה האחות בחשבונה.

בסופו של יום, סכום הגניבה נאמד בלמעלה מ- 254,199,600 ₪.

הדיונים הקודמים שהתקיימו בעניינו של העותר בוועדה

1. בקשתו הראשונה של העותר לשחרור מוקדם ממאסרו הוגשה בשנת 2014. בספטמבר 2014 דנה בה הוועדה ובהחלטתה מיום 16.12.2014 דחתה את הבקשה, תוך ציון שהעותר יוכל לפנות לוועדה בבקשה מחודשת כשיבשילו התנאים לכך.

2. במסגרת הדיון בוועדה שהתקיים ביום 1/2/17, ולצורך קבלת תשתית עובדתית מלאה, הופנה העותר לבדיקה פסיכו-דיאגנוסטית ע"י ד"ר אפשטיין, שהתייחס לחוות דעתו של דר' פנחס דנון בעניינו של העותר משנת 2004, אשר הוגשה על ידי ההגנה במהלך הטיעונים לעונש במסגרת ההליך הפלילי.

3. ביום 26.3.2017 נשמעו טיעוני הצדדים בוועדה והוגשו, בין היתר, חוות דעת מנהל הכלא, עדכון גורמי הטיפול בכלא, חוות דעת פסיכודיאגנוסטית של דר' רוברט אפשטיין, פרפרזות מודיעין שב"ס, התנגדות משטרת ישראל לשחרורו המוקדם של העותר ותוכנית רש"א, שכללה טיפול ואיזוק אלקטרוני.

הוועדה דחתה את בקשת העותר לשחרור מוקדם מהנימוקים הבאים:

א. קווי אישיותו של העותר מלמדים על פרופיל אישיותי מורכב, פסיכופתולוגיה ניכרת וחוסר בשלות אישיות. מסוכנות העותר לא אוינה ונקבע כי ניתן יהיה לשוב ולדון בעניינו כעבור חצי שנה.

ב. התנהגות העותר אינה התנהגות ראויה, לאור המידע המודיעיני שהוגש, המעיב על חזונו הגלוי.

- ג. אין לעותר את הכלים להתמודד עם בעיית ההתמכרות לאור המידע החסוי ותמונת קווי אישיותו.
- ד. העותר לא הניח את דעת הוועדה כי הטיפול שקיבל מהוה טיפול מחליף לטיפול המומלץ.
- ה. על אף שהתוכנית השיקומית כוללת מרכיבים רבים, היא אינה מהווה מענה מספיק לקשיי העותר. רשת התמיכה שהציג העותר אינה מספיקה, ובעבר לא מנעה את ביצוע העבירות.
- ו. הועדה התייחסה לתחולת סעיף 10(א) לחוק שחרור על תנאי (להלן: "**החוק**") וקבעה כי באיזון בין שיקום העותר לביטחון הציבור, ניתן משקל לביטחון הציבור ולאינטרס הציבורי.
- העותר בחר שלא להגיש עתירה כנגד ההחלטה.

מסמכים שהיו בפני הועדה בעת הדיון ביום 2.10.2017

1. טופס 903 מיום 1.10.2017 לפיו העותר שוהה באגף שיקום פרטני, נמצא בסבב חופשות, ללא עבירות משמעת, בדיקת שתן נקייה, וללא חמ"ן שלילי בשנתיים האחרונות.
 2. עדכון סוציאלי מיום 1.10.2017 לפיו העותר מתפקד באגף שיקום פרטני באופן חיובי ויציב. הוא ממשיך לעבוד במסגרות ורתכות במפעל "רינגל" באזור התעשייה רמלה, ויוצא וחוזר לעבודה באופן עצמאי.
- גם לאחר דחיית הבקשה הקודמת לשחרור מוקדם, העותר ממשיך לתת אמון בגורמי הטיפול ולעשות כל שביכולתו על מנת להמשיך ולהשתלב בשיקום הפרטני. למרות התסכול מכך שלא השתחרר כפי שציפה, הוא הצליח לשוב ולעמוד על רגליו ולתפקד ברמה גבוהה באגף ובמקום עבודתו.
- העותר ממשיך להביע צער עמוק על הנזק שנגרם כתוצאה מביצוע העבירות ומבין שהמעשה הסב צער רב למספר גדול של אנשים, כולל לבני משפחתו. הרושם של גורמי הטיפול הוא שהשנים הרבות במאסר וכן השתלבות העותר בטיפול העלו את רמת מודעותו בנוגע לחומרת המעשים.
- שיקום פרטני מהווה שלב מתקדם במדרג השיקומי ומידת העצמאות שניתנת לעותר גבוהה ומאפשרת בחינת גבולות פנימיים, תכנון ניהול אורח חיים ולקחת אחריות אישית ושיפור וחיזוק מיומנויות.
- העותר נמצא באגף בטיפול קבוצתי ומשתף בו פעולה. הוא שב ומדגיש את רצונו לדבוק בהליך השיקום גם מחוץ למאסר ולהיעזר באנשי טיפול. הוא מבין שלאחר שחרורו יהיה עליו להשתלב במסגרת תעסוקתית ולחזק קשריו עם בני משפחתו. ישנה חשיבות רבה לליווי של גורמי הטיפול בקהילה כדי לסייע לו להשתלב מחדש בחיים מחוץ לכלא.

3. חוות דעת רפואית של פרופ' פנחס דנון משנת 2017 שכוללת התייחסות בעקבות פגישה שנערכה עם העותר בבית גרושתו. מחוות הדעת עולה כי בשנת 2004 העותר לא נבדק מבחינה אישיותית, אך לבדוק היה ברור שישנה פסיכופתולוגיה חריפה, בגינה הומלץ לעותר לקבל טיפול תרופתי.

פרופ' דנון הסביר כי לאור הטיפולים שעבר העותר במשך יותר מ-5 שנים, הסכנה הנשקפת מהעותר לציבור פחותה. הוא התרשם שהעותר רכש די כלים על מנת שלא לסכן את הציבור ובסיכום חוות הדעת ציין שהעותר הוא בבחינת מכור לשעבר או נקי.

4. בהתייחסות ראש תחום פסיכולוגיה בשב"ס, פסיכולוג שיקומי מומחה, דר' רוברט אפשטיין, לחוות הדעת של פרופ' דנון מיום 26.9.2017 נכתב ש"ר אפשטיין התייחס באבחון שלו לקווי אישיותו של העותר וציין מפורשות כי ממצאי האבחון בשנת 2017 עולים בקנה אחד עם חוות הדעת משנת 2004 לפיה העותר סובל מהימור פתולוגי עם מאפיינים ברורים של חוסר שליטה על הדחפים.

דר' אפשטיין הצביע על שיפור במצבו של העותר אך ישנם קווי אישיות שעשויים להקשות על תפקודו באופן נורמטיבי בחברה, ללא תמיכה.

5. הבהרות לסיכום טיפול שניתנו על ידי שירלי שיזף-להב, מומחית בפסיכולוגיה קלינית מיום 31.1.2017 מתארות כי העותר היה אצלה בטיפול כשנתיים, כחלק מתהליך השיקום בכלא. הנושאים המרכזיים בטיפול היו ההתמכרות להימורים ועבירות המרמה. העותר הביע מוטיבציה גבוהה ורצון עז לשיקום וריפוי מהתמכרותו להימורים ושיתף פעולה באופן מלא וכנה.

6. עמדת משטרת ישראל מיום 2.11.2017 לפיה קיים מידע בעניינו של העותר, אף על פי שאינו חדש.

לעותר יש השפעה הרסנית על אחותו, שביצעה את העבירות לצורך הגנה עליו, והכספים טרם נמצאו.

העותר נמצא בסבב חופשות בתנאים מגבילים אולם אין ביציאתו לחופשות ללא תקלה כדי להשליך על התנהלותו ומסוכנותו בעת שחרור מוקדם שכן יציאה לחופשה מותנית בהיעדר מסוכנות לטווח הקצר ומתבצעת בתנאים מגבילים ופיקוח הדוק, בשונה משחרור מוקדם.

לעותר יתרת מאסר ארוכה, עד שנת 2020, ולאור חומרת העבירות נדרש פיקוח הדוק ככל הניתן ולכן משטרת ישראל מתנגדת לשחרור מוקדם.

7. מחו"ד רש"א עולה כי נציגת רש"א נפגשה עם העותר מספר פעמים ונבחנו ממצאי האבחון הפסיכולוגי ממנו עולה כי העותר סיגל לעצמו אורח חיים אדפטיבי, המפחית את הסבירות להתנהגות פלילית בעתיד.

העותר לוקח אחריות על מעשיו ומדבר באופן כנה על המחירים אותם שילמו הוא ומשפחתו בשל אורח חייו

והצורך שלו בריגושים, לקיחת סיכונים, שיפוט לקוי והתנהגות אימפולסיבית. הטיפול ברש"א ימשיך ויתמקד בהעמקת ההבנה של מעגלי הפגיעה הרחבים יותר, כפי שעלה מחוות הדעת של דר' אפשטיין.

העותר ניצל את המאסר, השתמש בכל אפשרויות הטיפול שהוצעו לו והתחיל שיקום. לאור הבעת רצונו להמשיך טיפול אינטנסיבי במסגרת תוכנית פיקוח בקהילה, תוכנית השיקום שהוצעה כוללת: טיפול פרטני שבועי עם עו"ס מומחית לטיפול בהתמכרות להימורים במסגרת היחידה להתמכרויות בחולון; טיפול קבוצתי שבועי ייעודי לעברייני מרמה; טיפול קבוצתי ייעודי לעניין התמכרות להימורים; טיפול זוגי לאור העובדה שהוא עתיד לשוב לגור עם גרושתו וילדיו ובני הזוג הביעו רצון לטיפול זוגי; קבוצת תמיכה למהמרים אנונימים GA ותעסוקה מלאה במפעל ריגל ברמלה.

משך תקופת הפיקוח שנתיים והיא כוללת גם איזוק אלקטרוני ומעצר בית לילי.

החלטת הוועדה נושא העתירה

1. החלטת הוועדה מפרטת את ההליכים המשפטיים בעניינו של העותר ואת השתלשלות בקשותיו לשחרור מוקדם החל משנת 2014 ועד לבקשה נושא עתירה זו (עמ' 51 - 57 להחלטה).
 2. הוועדה מפרטת את כלל המסמכים שהונחו בפניה, ביניהם חוות הדעת של פרופ' פנחס דנון, גורמי הטיפול בשב"ס ורש"א, מהן עולה שגורמי הטיפול מאוחדים בדעתם שהעותר עבר בשנים האחרונות תהליך משמעותי של התבוננות פנימית, שהוביל אותו לתובנות, הכרה ומיקוד שליטה פנימית ולקיחת אחריות. עוד ציינה הוועדה את שהייתו של העותר בשיקום הפרטני ואת עמדת רש"א (עמ' 57 - 60).
 3. תחולת סעיף 10(א) לחוק היא סלע המחלוקת בין הצדדים והיא תוכרע בנפרד מהדיון ביחס לשיקולי סעיפים 3 ו- 9 לחוק.
 4. בהתייחס לסעיפים 3 - 9 לחוק, נראה שאין מחלוקת בין הצדדים בדבר התנהלותו החיובית של העותר בכלא, שהייתו באגף שיקום פרטני, והמוטיבציה שלו לערוך שינוי בחייו והיתרונות שהפיק מכך. נותרה מחלוקת עמוקה ביחס לאופיו ותוכנו של תהליך השיקום, וכפועל יוצא לעוצמת מסוכנותו של העותר שנתרה טבועה בו, כמו גם קשריו העברייניים והאם הם נמשכו בשנים האחרונות.
- ההכרעה בשאלה אם העותר הרים את הנטל והוכיח במידת הודאות הנדרשת כי צלח את הליך השיקום, נסמכת על מכלול חוות הדעת, הדוחות ותוכניות השיקום שהוגשו בעניינו של העותר.
- על אף שהיו החלטות קודמות בעניינו, הוועדה הקפידה לבחון את הנושא מבראשית משום שכל ועדה היא לעצמה, מבלי להתעלם מהניתוח המעמיק בהחלטת הוועדה הקודמת.
- העותר השתתף במספר קבוצות טיפוליות וקורסים באופן אינטנסיבי והטיפול הניב תוצאות חיוביות. העותר מבין

את עומק הפגיעה, נוטל אחריות על מעשיו ומביע חרטה, הוא נמצא בסבב חופשות, עובד במקום עבודה קבוע מזה כשנתיים, מתנייד בחופשיות ואינו מפר את האמון שניתן בו.

5. העובדות שציינה הוועדה מדברות בעד עצמן ועומדות לזכות העותר.

היא אינה מוציאה מכלל אפשרות שהעותר פיתח מודעות, שעשויה להביא לשינוי התנהגותי ולהפחתה בסבירות המעורבות הפלילית בעתיד. גם תוכנית השיקום המעודכנת טובה ומהודקת משום שיש בה כדי לתת מענה לצרכים הטיפולים ולשמש מעטפת כוללנית הולמת, אלא שהמלצת רש"א אינה חזות הכל, וכך גם לא חוות הדעת של פרופ' דנון, וזאת מבלי להתעלם מהמטרה החברתית החשובה שהציב המחוקק בבסיס החוק והיא אינטרס החברה לעודד עבריינים להשתקם.

6. מסוכנותו של העותר עמוקה ומושרשת, שעה שלמעלה משני עשורים היה נתון בהתנהגות כפייתית שהלכה והחריפה עם השנים. הכרעת הדין מדברת על המניפולציות שהפעיל העותר על אחותו, כשבמקביל ניהל חיים פזרניים ובזה יש שילוב של חומרת הפרופיל האישי בחומרת העבירות וגם התנהלותו במהלך משפטו מצביעה על מסוכנותו העמוקה, שעדיין מושרשת בו.

הוועדה דחתה את מסקנת פרופ' דנון וקבעה כי חוות דעת דר' אפשטיין משנת 2017 עולה בקנה אחד עם חוות הדעת של פרופ' דנון משנת 2004. קיים קושי לקבל את המסקנה החדשה של פרופ' דנון שהמסוכנות הנשקפת מהעותר פחותה.

7. הטיפול העיקרי שקיבל העותר בשב"ס לא מילא את ייעודו משום שלא הוצע לו טיפול ייעודי בבעיית ההתמכרות להימורים, ולמעשה הוא קיבל רק טיפול תומך. הוועדה לא השתכנעה ברמת הוודאות הנדרשת שהטיפול בכלא היה אפקטיבי מבחינת רכיבי מסוכנותו של העותר. העובדה שאין בשב"ס כדי להציע לעותר טיפול ייעודי למכורים להימורים, לא תיזקף לחובתו אולם גם לא לזכותו.

8. המידעים שהוצגו בפני הוועדה הם אסופת מידעים משנת 2004 ועד 2015, שכוללת מעבר לידיעות גם סקירה מודיעינית. על אף שאין במידעים כדי למנוע את יציאתו של העותר לחופשות, והוא אכן חזר והשתלב בסבב חופשות, עדיין מדובר במידעים שמצביעים על מעורבות שלילית במספר ערוצים, כשאמינותם מחזקת את החשש ממסוכנות העותר.

9. בחלוף הזמן מאז החלטת הוועדה הקודמת בעניינו של העותר (כ-7 חודשים), לא חל שינוי במאזן ההסתברות של המסוכנות הנשקפת מהעותר ובחומרתה ומסוכנותו לא אינה.

10. אין מחלוקת שמדובר בפרשה חמורה לאור חומרת העבירות וחומרת הנסיבות. מעשי המעילה הזינו ארגוני פשיעה וגורמים עברייניים והיחס בין חומרת העבירות והעונש שנגזר בגין לבין תקופת המאסר שריצה העותר עד היום איננו בלתי סביר.

משכך, ניתן להחיל על העותר את סעיף 10(א) לחוק בהתקיים כל התנאים להחלתו.

11. אין בהחלטה משום יצירת אפליה ממשית בין העותר לאחותו, שכן הוסכם בכל הערכאות שחלקם בביצוע העבירות היה שונה. בניגוד לעותר, אחותו לא אובחנה עם קווי אישיות בעיתיים, היא ללא דפוסים עברייניים, מניפולטיביים או מכורה להימורים ולכן תהליך השיקום שעברה היה שונה.

נימוקי העתירה

1. התנהגות העותר במשך כל תקופת מאסרו הייתה למופת וללא דופי. הוא השתלב בהצלחה, ותוך שיתוף פעולה מלא, בתוכניות טיפוליות רבות ומגוונות כשחוות הדעת בעניינו מצוינות. הוא נמצא בסבב חופשות, אחת לשבועיים, ומקפיד למלא אחר תנאי יציאתו ללא דופי ואין לחובתו תלונות על עבירות משמעת.

2. מעסיקו של העותר שבע רצון ממנו. הוא יוצא וחוזר לעבודה וממנה ללא פיקוח והדבר מעיד על מידת האמון שרכש מצד גורמים בכלא.

3. מחוות דעת גורמי הטיפול בשב"ס עולה השינוי המשמעותי שעבר העותר בדפוסי חשיבתו ובהתנהגותו, עצם נטילת האחריות המוחלטת על מעשיו והבעת החרטה והצער בנוגע לנזק שהסב בהתנהגותו.

4. ממכלול חוות הדעת שהוגשו על ידי הגורמים המטפלים וחוות הדעת החיצוניות עולה כי התהליך הטיפולי בו השתלב העותר צלח ומסוכנותו הופחתה.

הוא לקח חלק פעיל בתהליכי שיקום ולימוד פרטניים וקבוצתיים, וביטא רצינות ומחויבות לטיפולים. העותר גילה מוטיבציה וביקש להשתלב בטיפול בתחום ההתמכרויות להימורים, אלא שלא נמצא מענה בשב"ס בתחום זה ולא ניתן לזקוף זאת לחובתו. גורמי הטיפול מאוחדים בדעתם כי בשנים האחרונות העותר עבר תהליך טיפולי משמעותי של קבלת אחריות והוא מביע צער וחרטה כנים.

5. הוועדה שגתה בקביעה שהעותר מסוכן לציבור מאחר ולא עבר תוכנית גמילה מהימורים ומסוכנותו הבסיסית הנובעת מקווי אישיותו לא פחתה.

מזה תקופה ארוכה, בהיותו בשיקום פרטני ועובד מחוץ לכתלי הכלא, העותר מתנייד בחופשיות ללא כל פיקוח כשבכיסו כספי תמורת עבודתו. אם הוא עדיין מכור להימורים ומאפיין אישיות בסיסי זה נותר בעינו, הרי שאין דבר שימנע ממנו מלממש התמכרות פתולוגית להימורים על דרך השתתפות בהימורים מותרים נגשים אך גם ביציאתו לחופשות הוא אינו מתפתה להימורים נגשים וחוקיים והתנהגות זו מדברת בעד עצמה.

6. המסקנה העובדתית אליה הגיעה הוועדה בדבר מסוכנותו של העותר אינה נתמכת ביסודות עובדתיים ואינה עולה בקנה אחד עם העובדות סביב התנהגותו של העותר במציאות.

7. רש"א בנתה עבור העותר תוכנית שיקום ייעודית מפורטת ומהודקת, שכוללת טיפול בקהילה לגמילה מהימורים, שהוא הביע רצון להשתלב בה.

8. הוועדה לא נתנה משקל ראוי לאינטרס השיקום ולאינטרס הציבורי המשתלבים עם האינטרס האישי של העותר, לפיו ראוי שהעותר ישוחרר בשחרור מוקדם על מנת להשתלב בתוכנית גמילה מהימורים.

9. אין הצדקה להחיל על העותר את סעיף 10(א) לחוק.

10. אחותו של העותר שוחררה אחרי 14 וחצי שנות מאסר. כשאחותו של העותר שהוטל עליה עונש זהה לשלו שוחררה על תנאי, אין מקום לקבוע כי שחרורו יהווה פגיעה באמון הציבור ובמערכת אכיפת החוק שכן הציבור הכיל את שחרורה, למרות שחומרת מעשיה זהים לחומרת מעשיו, בבחינת "מספיק ודי", ולכן יש לגזור גזירה שווה בעניינו. האינטרס הציבורי שהיה קיים טרם שחרורה, אינו קיים עוד, ואינו צריך כעת לבוא בחשבון בעניינו.

11. במהלך הדיון בפנינו טענה ב"כ העותר שמחוות הדעת של ד"ר אפשטיין ופרופ' דנון עולה שהעותר לא מסוכן היום לציבור, לאחר שסיגל אורח חיים כמתואר בהן ועבר תהליך ממשי ורציני.

העותר נטל חלק בהרבה תוכניות שיקום מגוונות, טיפול פרטני עם עו"ס ופסיכולוגית קלינית, הוא נמצא בשיקום מעל 11 שנים, כולל שלוש וחצי שנים באגפי שיקום.

לטענתה, יש מאפייני אישיות שקיימים אצל כל אדם והעותר לא יכול לשנותם, אך הוא עבר שינוי משמעותי. הוועדה לא התייחסה לחווה"ד של ד"ר אפשטיין באופן כוללני אלא סלקטיבי וטעתה כשלא אימצה את חווה"ד של פרופ' דנון.

לטענת ב"כ העותר, אין בשב"ס תוכנית גמילה מהימורים וכחברה עדיף שהעותר ישתחרר בתוכנית

רש"א, שכוללת טיפול ייעודי כזה במשך שנתיים שנותרו לו עד שחרורו ממאסרו.

הוועדה שקלה בהחלטתה שיקולי ענישה ולא שיקולים של גוף מנהלי ולכן ההחלטה לא סבירה.

12. באשר להחלטת סעיף 10(א) לחוק טענה ב"כ העותר שהוא הוחל רק על מקרים שזעזעו את קיומנו כחברה דמוקרטית והמקרים שהובאו בתגובת המשיב לא דומים למקרה של העותר, שבו כל הנפגעים פוצו וכל הכספים התגלו.

לטענתה, אין מקום להפלות בין העותר, שריצה 5/6 ממאסרו, לאחותו, ששחרורה על תנאי לא יצר אווירה של זעזוע בציבור.

תגובת המדינה

1. הערכאות שדנו בעניינו של העותר קבעו כי הוא הסיבה, המסובב והגורם למעילה בבנק ולפרשייה כולה. בית המשפט המחוזי אף התעכב בהכרעת דינו על אופיו של העותר ונתן דעתו לפער בינו לבין אחותו. על סמך הקביעות של ביהמ"ש, יש לבצע הבחנה ברורה בין העותר לאחותו.

בהכרעת הדין נקבע שהעותר השתמש בכספים לא רק להשבת חובותיו האדירים אלא גם למהלך חייו השוטף, חיי פאר והדר, לעיתים ראוותניים.

2. הוועדה נתנה בצדק משקל לקביעות בתי המשפט בערכאותיהם השונות, שדנו בעניינו של העותר, משום שההליך הפלילי מהווה נקודת מוצא ממנה נלמדת חומרתה יוצאת הדופן של הפרשה. מכאן, למדה הוועדה על מסוכנותו ההתחלתית הגבוהה של העותר, ששימש ציר מרכזי במסכת העבירות.

מסוכנות העותר נלמדה גם מחוות הדעת הפסיכודיאגנוסטית וחוות הדעת הנוספות שהצביעו על חוסר סיכויי השיקום האמיתיים של העותר.

3. מסקנת הוועדה שמסוכנות העותר רבה והוא אינו עומד בנטל השכנוע הנדרש להוכיח שעבר שינוי פנימי אמיתי היא סבירה ומתבקשת. משכך, גם המסקנה שהעותר עבר טיפול תומך בלבד בתקופת מאסרו ולא טיפול עיקרי ואפקטיבי, היא סבירה ולא נפל בה כל פגם.

4. הוועדה צדקה כשהעדיפה את חוות הדעת של דר' אפשטיין, שהינו גורם סטטוטורי מוסמך, על פני חוות הדעת הפרטיות.

5. הוועדה צדקה כשנתנה משקל להתנהגותו הנסתר של העותר, כפי שעולה מהמידעים החסויים, שמצביעה על כך שהוא לא עבר את השינוי הנדרש ושהותו בשיקום הפרטני אינו מטה את הכף

לשחרורו.

6. העותר לא הרים את הנטל הדרוש להוכיח כי הוא אינו מסוכן וראוי לשחרור מוקדם.
7. סעיף 10(א) לחוק עומד בפני עצמו ונכנס לתוקף בהתקיים 3 תנאים: במקרים בעלי חומרה ונסיבות מיוחדות; כאשר שחרורו של העותר יפגע במידה חמורה באמון הציבור במערכת המשפט, באכיפת החוק ובהרתעת הרבים וכאשר נוצר יחס בלתי סביר בין חומרת העבירה, נסיבותיה והעונש לבין תקופת המאסר שיישא האסיר בפועל, אם ישוחרר.
- פרשת המעילה בבנק למסחר הינה חסרת תקדים בעולם המשפט הישראלי, נזקיה הלכו והעצימו עם השנים ומכלול הנתונים בהקשר זה פועלים לתחולת סעיף 10(א).
8. אין לקבל את טענת העותר לפיה מאחר ונשא תקופת מאסר של 15 שנים ו- 8 חודשים, אין להפעיל את סעיף 10(א) משום שדווקא במקרים בהם העבירות חמורות ביותר והמאסרים הם ארוכים ביותר כך גם תקופת השליש ארוכה יותר ובאופן יחסי לנסיבות העבירה, הפעלת סעיף 10(א) היא בעלת משמעות רבה יותר מבחינת תוספת משך המאסר.
- מתוך הפסיקה עולה הכרה של בתי המשפט כי סעיף 10(א) יחול גם עמוק בתוך תקופת השליש, ואף לקראת סיומה.
9. לוועדה מסור שיקול דעת רחב גם בהקשר של תחולת סעיף 10(א) בתוך תקופת השליש ואין מקום להתערב בקביעותיה. הוועדה צדקה כשקבעה כי שחרורו המוקדם של העותר יפגע במידה חמורה באמון הציבור במערכת המשפט ומשכך צדקה כשהחילה את הוראות סעיף 10(א) גם בתוך תקופת השליש.
10. סעיף 10(א) לחוק הוחל במגוון עבירות ולא רק בעבירות המתה. קיימים מקרים בהם די בפגיעה חמורה באינטרס הציבורי ובהרתעת הרבים, גם בהיעדר מסוכנות, כדי למנוע שחרור מוקדם.
11. תוכנית השיקום של רש"א אינה מאיינת את מסוכנותו של העותר, והמלצתה היא רק שיקול אחד מבין שיקולים רבים ששוקלת הוועדה. בחינת מכלול נתוני העותר מחייבת לתת משקל גבוה יותר לשיקולי המסוכנות, חומרת העבירות וסעיף 10(א).
12. במהלך הדיון בפנינו טענה ב"כ המשיב שאין להשוות בין העותר לאחותו, שלא הייתה מחוללת של המעילה, לא הייתה מכורה להימורים, עברה הליך שיקומי וחווה"ד הפסיכודיאגנוסטית לגביה הייתה חיובית. לטענתה, הוועדה הציגה גם את נתוני החיוביים של העותר והגיעה למסקנה נכונה שהטיפול שקיבל היה טיפול תומך ולא ייעודי, בהתחשב בכך שהוא מכור להימורים.

ב"כ המשיב טענה שהטיפול שניתן לעותר לא היה אפקטיבי בהתחשב בכך שהמידעים מתייחסים גם לתקופה שבמהלכה היה העותר בהליכים טיפוליים.

13. באשר לתחולת סעיף 10(א) לחוק טענה ב"כ המשיב, עוה"ד גדות-כרמי, שרשימת העבירות עליהן הוא חל איננה סגורה ומקרהו של העותר חורג מכל מעשי המעילה והמרמה שמבצעים נידונו לעונשי מאסר ארוכים והנזקים שלהם מתבררים גם היום.

נפגעי העבירה פוצו ע"י המדינה וע"י הבנק רק לאחר 5-6 שנים והיום מתבררים נתיבי כספי המעילה, שהגיעו לארגוני פשיעה.

לטענתה, מאחר וסעיף 10(א) חל על העותר, אין צורך לדון בשאלת הטיפול בהתמכרות להימורים שהעותר היה צריך לקבל בשב"ס.

דין והכרעה

1. לאחר שעיינו בפרוטוקול הדיון בוועדה, בהחלטת הוועדה נושא העתירה, בהחלטת הוועדה מיום 26/3/17 ובמסמכים שהוצגו בפני הוועדה ובפנינו, לרבות חו"ד גורמי הטיפול, ד"ר אפשטיין ופרופ' דנון ורש"א, בעמדת משטרת ישראל ובמידעים החסויים, בעתירה, בתגובת המשיב ושמענו טיעונים מפי ב"כ הצדדים, הגענו למסקנה לפיה חרף נתוני החיוביים של העותר, שנלקחו בחשבון במידה הראויה על ידי הוועדה ועל ידינו, הוא לא הוכיח ששחרורו המוקדם לא יסכן את הציבור וחלות עליו הוראות סעיף 10(א) לחוק.

2. אף אנו, כמו הוועדה שהחלטתה היא נושא העתירה, איננו מתעלמים מההליכים הטיפוליים שעבר העותר במהלך מאסרו, כמתואר בחוות הדעת של גורמי הטיפול, אשר הביאו אותו לאגף השיקום הפרטני, ממנו הוא יוצא לעבוד מחוץ לבית הסוהר ללא כל ליווי, וגרמו להוצאתו לחופשות רבות מהן חזר ללא כל תקלות.

כך גם איננו מתעלמים, כפי שד"ר אפשטיין לא התעלם, מחוות הדעת של פרופ' דנון שהוגשו מטעם העותר אך למרות שחל שיפור במצבו של העותר, הרי בכל הקשור להיותו סובל מהימור פתולוגי החל מהיותו נער, שבא לביטוי בולט במהלך חמש שנים בהן ביצע את העבירות נושא מאסרו, יש בעותר קווי אישיות שעלולים להקשות על תפקודו באופן נורמטיבי בחברה ללא תמיכה.

3. איננו מתעלמים מחו"ד רש"א ומהתוכנית השיקומית שהוצגה בפני הוועדה ובפנינו, שכוללת טיפול פרטני וקבוצתי בהתמכרות להימורים, אך הליך טיפול ייעודי כזה צריך היה להתחיל במהלך מאסרו של העותר ואין מחלוקת שהעותר לא עבר תהליך כזה, למרות שהביע נזקקות לעבור אותו, מאחר ואינו

קיים בשב"ס.

גם אם לא נזקף לחובת העותר את אי השתתפותו בהליך טיפול ייעודי להתמכרות להימורים, הרי איננו יכולים לקבל את חוות דעתו של פרופ' דנון משנת 2017 לפיה העותר נקי מהתמכרותו להימורים או שהוא "מכור לשעבר".

נזכיר בהקשר זה את שנקבע ברע"ב 4612/16 פלוני נ' ועדת השחרורים (25.7.2016) ולפיהם:

"...השאלה אם אסיר עבר הליך שיקומי רלבנטית ביותר לצורך בחינת מסוכנותו. כאשר אסיר לא השתתף בהליך שיקומי, יש להניח, בהעדר אינדיקציה אחרת, כי מידת מסוכנותו נותרה בעינה. השאלה אם אי-השתתפותו של האסיר בהליך שכזה נבעה ממחדל של המשיבים אינה רלבנטית לשאלת המסוכנות. מסוכנותו של האסיר לא פחתה אך בשל העובדה כי המשיבים לא דאגו למערך שיקום הולם עבורו. כריכת הטענות על אודות מדיניות השיקום של שב"ס עם הטענות על אודות מסוכנותו של המבקש אינה מתיישבת עם תכליות השחרור על-תנאי. ככל שקיימות טענות לעניין מדיניות השיקום של שב"ס, עליהן להישמע במסגרת הליך מתאים, אך הן לא יכולות לשמש כבסיס לטענת העדר מסוכנות של אסיר המבקש כי עונשו יקוצר".

(ראו גם: רע"ב 6977/17 יגאל סעדון נ' מדינת ישראל (22.10.2017)).

4. כך הם פני הדברים במיוחד כאשר עיון במידעים ובסקירות המודיעיניות שהוצגו בפני הוועדה ובפנינו מעלה שגם במהלך 11 השנים שבהם נטל העותר חלק בהליכים טיפוליים ובפעולות חינוך הוא המשיך לעסוק בפעילות המלמדת על כך שמסוכנותו עדיין עומדת בעינה (ראה נספח לחו"ד 386, מידעים 969, 434, 968, חו"ד 770, ומידע 344).

5. לאור כל האמור לעיל, צדקה הוועדה כאשר קבעה שהעותר לא הוכיח ששחרורו המוקדם, גם בהתחשב בנתוני החיוביים ובתוכנית רש"א, שאינה חזות הכל, לא יסכן את הציבור, כפי שסיכן בביצוע מעשיו נושא מאסרו בשל היותו מכור להימורים.

6. אנו דוחים את טענת ב"כ העותר שלא ניתן להחיל על העותר את הוראות סעיף 10(א) לחוק.

גם אם מרבית המקרים בהם הוחל סעיף 10(א) לחוק עניינם מעשי רצח או הריגה חמורים או מעשים שפגעו באופן חמור בביטחון המדינה, לשון הסעיף לא מגבילה את תחולתו על מקרים אלה. ראייה לכך היא החלטתו על עניינה של ירדנה גילמן נושא עת"א 21730-12-15 שצורף כנספח טז' לתגובת המשיב. באותו מקרה הוחל סעיף 10(א) על מי שריצתה 9 שנות מאסר בגין מעשי מרמה וזיוף בהיקף של 7 מיליון ₪, שלא הוחזרו לחסויים שכספיהם נגנבו על ידה.

איננו מקבלים את טענת ב"כ העותר לפיה הוחל באותו מקרה סעיף 10(א) בשל התנהגותה השלילית

של העותרת, למרות שיצאה לחופשות, שכן אין קשר בין שני הנתונים הנ"ל.

7. כפי שקבעה הוועדה, בצדק, מקרהו של העותר ראוי להחלת סעיף 10(א) לחוק שכן מהכרעת דינו של העותר ומפסק דינו של ביהמ"ש העליון עולה בבירור שמדובר במקרה חמור ובעל נסיבות מיוחדות. בהקשר זה יש להביא בחשבון את התוצאות, שלא ניתן להפריז בחומרתן, שנגרמו ממעשיו של העותר, הן בהביאו לקריסתו של בנק בישראל, והן בהזרמת סכומי כסף עצומים לגורמים עברייניים ולארגוני פשיעה על כל המשתמע מכך.

שחרורו המוקדם של העותר, גם אם נמצא קרוב יחסית לתום ריצוי מלוא מאסרו, יפגע באופן חמור באמון הציבור במערכת אכיפת החוק ובהרתעת הרבים. אין לומר שהיחס בין חומרת מעשי העותר ונסיבותיהם והעונש שהוטל עליו בגינם לבין תקופת המאסר שריצה עד כה לוקה בחוסר מידתיות (ראה סעיפים 54-60 להחלטת הוועדה).

8. איננו מתעלמים מכך שלקוחות הבנק שנפגעו ממעשי העותר ואחותו פוצו על ההפסדים שנגרמו להם אך זאת רק לאחר מספר שנים וע"י המדינה והבנק.

אף איננו מתעלמים מכך שלפי אישור המנהל המיוחד במסגרת הליך הפש"ר שננקט נגד העותר ע"י הכנ"ר, מפרק הבנק, הוא סייע למנהל המיוחד ככל יכולתו, אך מדובר במעט מדי, ובעיקר - מאוחר מדי, ואין בכך כדי להפחית באופן ממשי מחומרת מעשיו של העותר.

9. אנו דוחים את טענת ב"כ העותר לפיה הוועדה הפלתה אפליה פסולה לרעה את העותר לעומת אחותו אתי אלון, ששחררה על תנאי לאחר שריצתה 14.5 שנות מאסר מתוך 17 שנות מאסר שהוטלו עליה, שכן מבלי להקל בחומרת מעשיה, על פי גזר הדין וההחלטה, היא קיימה את דרישותיו של העותר ממנה, תוך הפעלת מניפולציות מצידו כלפיה, היא לא הייתה בעלת דפוסים עברייניים או מניפולטיביים, כפי שאובחן העותר, ולא הייתה מכורה להימורים.

10. לאור כל האמור לעיל, אנו דוחים את העתירה.

ניתן היום, כה' ניסן תשע"ח, 10 אפריל 2018, במעמד ב"כ הצדדים והעותר.

דבורה עטר, שופטת

שמואל בורנשטיין, שופט

**אברהם טל, נשיא
אב"ד**

